

Posudek bakalářské práce

Název práce: Strach u dětí v prostředí mateřské školy

Autorka práce: Veronika Chruščová

Předložená bakalářská práce se věnuje nepříliš frekventovanému tématu jak v odborné literatuře, tak při volbě diplomového/bakalářského úkolu. Přitom je ale problém – strach dětí dle jednotlivých věkových kategorií fenoménem, který je ve školním prostředí přítomen. Autorka ve shodě s požadavky na bakalářské práce volí projekt, ve kterém je téma strachu dětí v prostředí mateřských škol řešeno jak z hlediska názorů a praxe učitelů, tak z hlediska samotných dětí tohoto věku. Autorka je si vědoma obtížnosti zkoumání tohoto fenoménu právě u předškolních dětí. Vhodnou metodou se jí jeví užití prvků dramatické výchovy, které jsou vztahy k vyvolání strachu i způsobům vyrovnávání se se strachem.

Teoretická část není příliš rozsáhlá (12 stran), autorka se soustřeďuje z jejího pohledu na nejdůležitější témata – definuje základní rozdíly mezi strachem a úzkostí a zabývá se různými podobami strachu, příčinami a projevy strachu a specifiky strachu u dětí, kde je důraz postaven na postižení vývojových proměn od nejčasnějších období do konce předškolního věku. Autorka vychází z dostupné literatury, práce s citacemi či odkazy je přiměřená. Oceňuji, že výsledná verze se výrazně liší v kvalitě písemného projevu od první verze, která byla odevzdána. Přesto však někde rostávají „rudimenty“ (např. s. 9, líčení průběhu strachu doprovázející zpoždění) expresivního pojetí textu dané jednak zájmem o dramatickou výchovu, jednak možná také jiným – uměleckým oborem druhého vysokoškolského studia. Možná mohla být více teoretizována problematika zpracování strachu u předškolních dětí, protože s tímto tématem pak autorka pracuje více v části praktické.

Praktická část (cca 25 stran) obsahuje všechny důležité oblasti a je přehledně strukturována. Zvolené téma je dáno do kontextu situace v mateřské škole, jsou postíženy cíle práce i konkretizovány výzkumné otázky, je popsán vzorek zkoumaných osob, užití metody. Po popisu projektu i interpretaci nálezů nechybí diskuse a závěry.

První metodou byly rozhovory s učiteli, kterými se chtěla dotknout – a jak velmi správně poznamenává – citlivého tématu projevů strachu u dětí v mateřských školách, spouštěcích mechanismů i způsobů vyrovnávání se se strachy, jak je učitelé reflektují. Oceňuji, že se autorka práce také pokusila zaměřit pozornost na způsoby, jak učitel může podnítit vyrovnávání se strachem a současně, že samostatně a aktivně dospěla k tomu, že při řešení někdy velmi intenzivních, ale na druhé straně i niterních vlivů nemůže učitel při hledání řešení opomenout rodiče. Prosím autorku práce, aby se při obhajobě zaměřila na prezentaci nejobvyklejších situací vyvolávajících u předškolních dětí strach i na způsob řešení pedagogy.

Druhá metoda byla zařazena na základě požadavků pro bakalářské studium MtŠ. Součástí je vždy experiment k tomuto tématu. Autorka vyloučila možnost o strachu s dětmi mluvit (tedy použít metodu rozhovoru), jako vhodnou metodou se jí jevila dramatická výchova, která je jí blízká. Vytvořila týdenní program setkávání s dětmi, ve kterém vycházela z publikace O malém tygrovi (Palečková). Z textu je patrné, že program byl pro děti zajímavý. Dramatická výchova, přestože není užívána na všech školách, všemi učiteli, má jistě své významné přínosy. Na druhé straně ale vyžaduje i velké nasazení a citlivost učitele. Z průběžných reflexí, které probíhaly při zpracování bakalářské práce bylo zřejmé, že si autorka uvědomuje úskalí zvolené metody současně v tak citlivém tématu. V textu přiznává také míru sugestivity a nutnosti nepřekračovat etické normy. Bohužel však z textu toto uvědomění není vždy příliš zřejmé, v některých lekcích by prospělo, kdyby autorka více prezentovala, jak podporovala jistotu dětí v nezvyklých situacích, jak děti zklidnila pro emotivním zážitku, aby nebyl prožitek přenášen do další činnosti nebo naopak nebyl zvnitřněn na delší dobu. Je to podnět pro autorku, aby si v podobných pracích více uvědomovala, že čtenář nebyl přítomen při realizaci projektu a může ho napadnout, zda byla situace adekvátně zvládnuta.

Práci doporučuji k obhajobě. Splňuje kritéria obsahová na bakalářské práce, upozorňuji na drobné formální nepřesnosti (např. s. 29, ... učitelé odpovídaly).

Doporučené hodnocení: velmi dobře.

PaedDr. Mgr. Anna Kucharská, Ph.D.

Katedra pedagogické a školní psychologie PedF UK

V Praze dne 18.1.2008